

Tvangsmiddel for et saadant Tilfælde, thi det blev gjentagende fremhævet under Grundlovskampen fra mange Sider, at denne Forsfatning skabte Kollisioner, gjorde det muligt for en Regjering, som havde Landstinget med sig, at blive frikendt, og for en Regjering, som havde Folkethinget med sig, ikke at blive anklaget, saa at den kunde handle tværtimod Loven. Der blev saaledes skabt en Tilstand, hvor Fristelsen blev lagt til Rette til at gaa bort fra den rolige, saglige, paa Alles Ret byggede Forhandling ud paa vildsomme Veie, hvor den Stærkeres Ret afgjor Spørgsmaalene. Den Stærkeres Ret kan nu enten være paa Regjeringens eller Befolkningens Side, det kan være Statskup, eller det kan være Revolution, men hvilken af disse Udveie der vælges, er det ganske sikkert, at for et lille Land betyder det det Samme som Landets Undergang. En Regjering, der her i dette Land vil regere med lutter Statskup, saaledes som denne Regjering hidtil har gjort, en Regjering, som ikke vil bøie sig ind under Loven, ikke vil arbejde paa Tro og Love med hele Folket, kan holde sig i lang Tid, det er ganske sandt, den kan holde sig saa længe, den vil overfor en Befolkning, der ikke vil gjøre Revolution, ikke vil anvende Magtmidler; men en saadan Regjering maa sige sig selv, at den om kortere eller længere Tid og rimeligvis om ikke altfor lang Tid sætter Landet i en af de store Kriser, hvor de smaa Lande gaa til Grunde. Thi naar et lille Lands Befolkning ikke er enig, naar ikke hele Befolkningen slutter sig om, hvad Regjeringen vil i et saadant Tilfælde, saa er man fortaabt. Da det Samme gjælder om Revolutionen. Revolutionen er efter min Mening ingen Udvei for os her hjemme. Jeg paastaar ikke, at Magtmidler ikke kunne bruges, det er Noget, jeg ikke skal indlade mig paa, thi det ligger ikke for, men jeg paastaar, at en Revolution her i Landet betyder Indblanding fra Ulandet i vore indre Forhold og derigjennem Tabet af Landets Selvstændighed. Derfor er det uforstandigt af Høire at haane os, fordi vi ikke have sat en væbnet Modstand i Scene strag. Det er høist uforstandigt, thi de maa kunne indse, at naar man ikke har gjort det, saa er det, fordi man meget godt forstaar, at en saadan Udvikling, en saadan Udgang af Striden vilde være den største Fare for Landets Selvstændighed. Jeg siger altsaa, at ingen af de to Veie kan bruges. Skal man naae ud af den nuværende Krise, skal det være muligt med denne Forsfatning at faae ordnede, lovlige Tilstande tilveiebragte, saa er der kun en eneste Udvei: saglig Forhandling, saglig

Forhandling fra begge Sider. Det er en meget stor Feil, at det personlige Spørgsmaal nogensinde er blevet rejst heri Landet, men jeg lægger hele den afgjørende Skyld herfor paa den nuværende Conjeilspræsident og hans Regjering, thi det er ham og hans Regjering, der have kaldt det frem igjen, uden at det var nødvendigt. Jeg har aldrig gjort nogen Hemmelighed af, at jeg ikke billigede, at det personlige Spørgsmaal blev draget saa stærkt frem af Oppositionen i 1873, men saa kom der en Tid, hvor der var Fred. Der var da et Dieblit, hvor man kunde være kommen ud over Vanstelighederne ved at komme bort fra det personlige Spørgsmaal eller faae det løst i Overensstemmelse med Forsfatningens Aand og Mening under et Ministerium, der kunde arbejde sammen med begge Thing. Man besluttede sig ikke dertil; tværtimod. Et Forsøg blev maasse gjort fra Ministeriet Fønnesbechs Side, men det strandede paa en Mangel paa Resolutthed fra dette Ministeriums Side. Og da saa det nuværende Ministerium traadte til efter paa parlamentarisk Maade at have styrket Ministeriet Fønnesbech, saa proklameredes det personlige Spørgsmaal saa stærkt som Noget fra det ministerielle Partis Side, saa hed det, at det var Opgaven at slaa den parlamentariske Fordring ned; det var Ministeriets Program. Der var et dobbelt Program. Om Ministeriet har udtalt det her i Salen, kommer det ikke an paa for mig; men det er sagt fra alle Sider, og man har vedkjendt sig det. Der var en dobbelt Opgave. Forvarshagen og Parlamentarismens Afstæffelse. Da den anti parlamentariske Fordring kom frem, saa blev det personlige Spørgsmaal igjen bragt frem ved dette Ministerium. Det fortsattes i 1877, og skjøndt de den Gang kunde være komne bort fra det personlige Spørgsmaal, kom det atter frem haade i 1882 og i 1885, og derpaa sprængtes hele Forsatningen i 1885. Det kan ikke nytte at lulle Dinene for det. Naar vi have staaet i saa mange Aar overfor en saadan Kamp om det personlige Spørgsmaal, er Skylden dette Ministeriums, der ikke har haft Bevægelighed nok eller ikke har haft Villie til at styde dette Spørgsmaal bort for at komme ud over Vanstelighederne i vort Forsfatningsliv, hvor Fristelserne til at gaa yderligere ere de største. Naar man altsaa nu taler om, at vi skulle se at komme tilbage til lovlige Tilstande, nu vel, saa siger jeg: Vi naae det ikke, medmindre vi tage alvorlig fat fra alle Sider. Jeg har allerede sagt, at Protester ikke ere nok, og jeg gjentager det, fordi jeg veed, at det haade her i Salen fra den ene